

Revista „ROMÂNIA LITERARĂ” 1855

Elena Barbos-Balinschi

Revistă științifică, istorică și literară.

A apărut săptămânal la Iași, la Tipografia Francezo-Română, fondator și coordonator fiind poetul V. Alecsandri.

Primul număr poartă data de 1 ianuarie 1855, iar al 47-lea, și ultimul, data de 3 decembrie 1855. După 11 luni de apariție, a fost suspendată de cenzura vremii, deoarece în ultimul număr, la rubrica „Hronica”, se aborda „rădicarea sclaviei” în Moldova.

Fiecare număr cuprinde de la 10 până la 18 pagini, iar numerotarea se face de la 1 până la 540. Materialul publicat este ordonat pe două coloane, scris cu alfa bet de tranziție. La sfârșitul paginilor conține trei suplimente de 48 de pagini, ce cuprind: cântecele populare ale românilor din Transilvania și Banat (nr. 1); cântecele populare ale românilor din Moldova (nr. 2) și cântecele populare ale românilor din Valahia (nr. 3). „România literară” este considerată continuatoare a programului literar și a idealurilor politice ale „Daciei literare” (1840) și „Propășirii” (1844), ambele înființate la Iași.

Proiectul pentru înființarea „României literare” datează din octombrie 1851, iar programul a fost anunțat printr-o „Înștiințare” apărută în „Zimbrul”, primul ziar politic cu foileton literar (Iași, bisăptămânal, 1850) din 14 februarie 1852, precum și printr-un prospect în care se menționa despre materialul care va fi publicat în această publicație periodică. Primul număr a fost interzis de cenzură, din cauza unui articol al lui N. Bălcescu despre Răzvan Vodă.

Reluată în 1855, pe pagini le sale sunt prezenți scriitori ai întregii arii românești, reprezentativi pentru epoca de redeșteptare națională: N. Bălcescu, C. Negruzzi, Al. I. Odobescu, A. Russo, Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, Al. Cantacuzino, V. Alexandrescu, D. Ralet, C. Conachi, I. Voinescu, Al. Donici, I. Ionescu de la Brad, Gr. Cobălcescu, M. Kogălniceanu, N. Istrati, G. Sion ș.a. Mai multe din textele publicate aici rămân piese de rezistență în literatura română: „Cântarea României”, „Cugetările” și „Amintirile” de A. Russo, „Manoil” de D. Bolintineanu, fragmente din „Românii supt Mihai Voievod Viteazul” de N. Bălcescu, fabule de Gr. Alexandrescu și Al. Donici, „Melodiile românești” de V. Alecsandri, „Ochire retrospectivă” de C. Negruzzi și multe altele.

Problemele limbii literare ocupă un loc important în coloanele revistei. A. Russo, V. Alecsandri, D. Ralet și alții iau atitudine împotriva ortografiei etimologice, a tendințelor de latinizare artificială, de italianizare sau de franțuzire, pledând pentru păstrarea limbii române formate de-a lungul istoriei naționale.

Preocuparea primordială a „României literare” a fost crearea literaturii naționale, aici publicându-se poezii lirice și epice, încercări de roman; povestiri; poeme; satire; scrisori literare; însemnări de călătorie; o scenetă; maxime și întrebări;

teorie, critică și istorie literară. Cele 158 de poezii populare publicate de V. Alecsandri în suplimente le revistei rămân o adevărată „avere națională”.

Pe paginile publicației apar și articole din domeniile: istorie, economie, industrie, finanțe, drept, științe ale naturii, culturii, învățământului ș.a., revista având meritul de a asocia problemele științifice cu cele sociale și de a susține rolul social al literaturii.

Revista „România literară” a fost un pilon pentru promovarea ideilor înalte ale poporului aflat în pragul unui moment istoric – Unirea Principatelor. Ca publicație activă și prestigioasă, revista și-a propus să promoveze unirea poporului român, devenind un centru vital al mișcării literare și politice, care a luptat pentru spirit critic și progres.

A se vedea și articolul din „Calendar Național 2005”. – Chișinău, 2004. – P. 9.

Bibliografie selectivă:

Bitere, Sanda Beatrice. Contribuții ale unui deceniu de presă ieșeană (1851-1860) la promovarea lecturii, cunoașterii și a progresului România literară : [cu referire la revista „România literară” înființată la Iași, în 1885, sub direcția lui V. Alecsandri] / Sanda Beatrice Bitere // Magazin Bibliologic. – 2021. – Nr 1/2. – P. 162-172. – ISSN 1857-1476 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <http://bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202021.pdf>.

****Bitere, Sanda Beatrice.** Publicații periodice ieșene : 1829-1906 : [cu referire la „România literară”] / Sanda Beatrice Bitere. – Iași : Asachiana, 2020. – P. 52. – ISBN 978-606-9047-13-2 ; Idem [Resursă electronică]. – URL: <https://bjiasi.ro/wp-content/uploads/2020/07/Periodice-iesene-1829-1906.pdf>.

Hagiu, Ion. România literară : Foaie periodică sub direcția d-lui V. Alecsandri / Ion Hagiu // Dicționarul presei literare românești (1790-1990) / Ion Hagiu. – Ed. a 3-a. – București : Editura Institutului Cultural Român, 2004. – P. 595-597.

Maghiaru, Magdalena. România literară : [înființată la Iași, în 1885, redactor Vasile Alecsandri] / Magdalena Maghiaru // Bibliografia revistelor România literară : [Iași, 1855, 1877; București, 1885-1889, 1895-1897, 1932-1934, 1939-1940; Aiud, 1930] / C. Ciuchindel. – București : Editura Științifică și Enciclopedică, 1981. – P. 9-39.

Roman, Liviu-Iulian. „România literară” / Liviu-Iulian Roman // Presa din Moldova și problematica Unirii Principatelor : (1855-1858) / Liviu-Iulian Roman. – Iași : Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014. – P. 145-157. – (Historica). – ISBN 978-606-714-056-9.

[România literară : Foaie periodică sub direcția lui V. Alecsandri] //
Istoria jurnalismului din România în date : enciclopedie cronologică / volum coordonat de Marian Petcu. – Iași : Polirom, 2012. – P. [42]. – ISBN 978-973-46-3067-7.